

NORGE LESER NORDISK
2015
Et nordisk bokknippe

Arendal bibliotek og Nordisk informasjonskontor Sør-Norge

norden

Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge

nordeninfo.no

Arendal bibliotek

arendal.folkebibl.no

Innholdsfortegnelse

Velkommen	s. 2
Leseliste	s. 3
Tips for lesesirkler	s. 4

Omtale av forfattere og bøker

Danmark

Kim Leine: <i>Profetene i Evighetsfjorden</i>	s. 7
Maren Uthaug: <i>Og sådan blev det</i>	s. 8
Yahya Hassan: <i>Yahya Hassan</i>	s. 9

Norge

Frødis Sollid Simonsen: <i>Hver morgen kryper jeg opp fra havet</i>	s. 10
Øystein Wingaard Wolf: <i>Brighton Blues</i>	s. 11
Agate Øksendal Kaupang: <i>Å holde pusten</i>	s. 12

Island

Hallgrímur Helgason: <i>Håndbok i husstell for leiemordere</i>	s. 13
--	-------

Finland

Juha Vuorinen: <i>En finsk fyllefants dagbok</i>	s. 14
Ulla-Lena Lundberg: <i>Is</i>	s. 15
Marja-Liisa Vartijo: <i>Fuglene var hans</i>	s. 16
Anja Snellman: <i>Kortvinger</i>	s. 17

Sverige

Helena Henschen: <i>I skyggen av en forbrytelse</i>	s. 18
Per Christian Jersild: <i>Barneøya</i>	s. 19
Lena Andersson: <i>Rettsstridig forføyning</i>	s. 20
Johannes Anyuru: <i>En storm kom fra paradiset</i>	s. 21

Færøyene

Martin Joensen: <i>Fiskarmenn</i>	s. 22
-----------------------------------	-------

Det samiske språkområdet

Anders Larsen: <i>Beaiveálgu - Dagen gryr</i>	s. 23
Sigbjørn Skåden: <i>Våke over dem som sover</i>	s. 24

Forsidefoto: Sigurður Ólafsson norden.org

Velkommen til «NORGE LESER NORDISK» 2015

Et nordisk bokknippe

Da er en ny utgave av «Norge leser nordisk» klar. Årets hefte har fått navnet «Et nordisk bokknippe» og vi håper dere finner titler der som pirrer leselysten, enten dere nå leser på egenhånd eller er med i en lesesirkel.

Også i år har vi valgt bøker uavhengig av sjanger og tema. Når vi i ettertid betrakter listen, ser vi likevel at mange av forfatterne denne gangen skriver med utgangspunkt i hendelser i eget eller familiemedlemmers liv. Vårt håp er at dere her vil finne historier som får dere til å le og riste på hodet, til å bli provosert og sint, til å bli oppløftet og nysgjerrig – i det hele tatt bøker med historier som er verdt å lese og verdt å huske.

De fleste titlene er kommet ut i løpet av de siste tre-fire årene, men blant dem skjuler det seg likevel et par klassikere som ble skrevet for over hundre år siden. Det gjelder den samiske boka «Dagen gryr» og den færøyske «Fiskarmenn» som først nå er oversatt til norsk. I valg av bøker er det lagt vekt på at norske bibliotek tilsammen har tilstrekkelig antall eksemplarer til at de fungerer i en lesesirkel.

Arendal bibliotek har utarbeidet leselisten og samlet bakgrunnsstoff om forfatterne og bøkene. Det øvrige stoffet er laget av Nordisk informasjonskontor Sør-Norge. Hftet ligger tilgjengelig på de respektive nettsidene. Det kan også bestilles som papirkopi fra Arendal bibliotek eller Nordisk informasjonskontor Sør-Norge.

God leselyst!

Arendal, 24.09.2014

Christin Bjerke

Nordisk informasjonskontor

NORGE LESER NORDISK 2015

Et nordisk bokknippe

DANMARK

Profetene i Evighetsfjorden av Kim Leine. Cappelen Damm 2012, 557 s.

Og sådan blev det av Maren Uthaug. Lindhardt og Ringhof 2014, 205 s.

Yahya Hassan av Yahya Hassan. Cappelen Damm 2014, 169 s.

NORGE

Hver morgen kryper jeg opp fra havet av Frøydis Sollid Simonsen. Gyldendal 2013, 88 s.

Brighton Blues av Øystein Wingaard Wolf. Cappelen Damm 2011, 129 s.

Å holde pusten av Agate Øksendal Kaupang. Gyldendal 2013, 179 s.

ISLAND

Håndbok i husstell for leiemordere av Hallgrímur Helgason. Cappelen Damm 2010, 285 s.

FINLAND

En finsk fyllefants dagbok av Juha Vuorinen. Bazar 2004, 182 s.

Is av Ulla-Lena Lundberg. Heinesen forlag 2013, 401 s.

Fuglene var hans av Marja-Liisa Vartijo. Bokvennen 2001, 249 s.

Kortvinger av Anja Snellman. Pax 2005, 156 s.

SVERIGE

I skyggen av en forbrytelse av Helena Henschen. Aschehoug 2005, 235 s.

Barneøya av Per Christian Jersild. Gyldendal 1977, 246 s.

Rettsstridig forføyning av Lena Andersson. Gyldendal 2014, 181 s.

En storm kom fra paradiset av Johannes Anyuru. Press 2013, 251 s.

FÆRØYENE

Fiskarmenn av Martin Joensen. Samlaget 2013, 318 s.

DET SAMISKE SPRÅKOMRÅDET

Beaiveálgu - Dagen gryr av Anders Larsen. Cálliid Lágádus 2013, 138 s.

Våke over dem som sover av Sigbjørn Skåden. Cappelen Damm 2014, 197 s.

TIPS FOR LESESIRKLER

De tipsene du finner her er i utgangspunktet myntet på dere som ikke har vært med i en lesesirkel før. Dere som allerede er med i en sirkel kan forhåpentligvis likevel finne noe av interesse. Du finner råd om hvordan du kan starte en lesesirkel og hvordan den kan fungere.

Hvorfor starte en lesesirkel?

Hvis du ønsker noen å diskutere dine leseopplevelser med, kan en lesesirkel være et godt alternativ. Der møtes en gruppe lesere for å dele sine inntrykk av en felles utvalgt bok. Her er det rom for å utveksle tanker og inntrykk av bøkens hovedpersoner, miljøskildringer, temaer og mye annet.

Hvordan finner du medlemmer til en lesesirkel?

Du kan naturligvis spørre venner, kolleger, familie og bekjente og du kan henge oppslag på biblioteket, nærbutikken eller arbeidsplassen din. Oppslaget bør inneholde info om tid og sted for det første møtet, hvilke emner som kan være aktuelle for sirkelen og kontaktopplysninger.

Hvor kan dere møtes?

Ofte møtes lesesirkler privat, på kaféer eller på biblioteket, men her setter bare fantasien grenser.

Et møte i lesesirkelen

Deltagerne i en lesesirkel finner snart en form som fungerer for dem. Men om dette er helt nytt for deg, kan du likevel ha nytte av noen tips. Århus kommunes biblioteker har laget en «dreiebok» som lederen av lesesirkelen eventuelt kan bruke. De har også laget en kort analysemodell som kan hjelpe dere gjennom bokpraten.

Forberedelser:

- Les hele eller de deler av boken dere har blitt enige om.
- Ta eventuelt enkelte notater underveis for å huske førsteinntrykkene dine.
- Den som leder møtet kan forberede en introduksjon av boken og noen innledende spørsmål for å hjelpe diskusjonen i gang. Ansvaret for dette kan rullere.
- Finn bokanmeldelser og forfatterportrett. Ansvaret for dette kan også rullere.

Anmeldelser og forfatterportrett kan brukes som inspirasjon. Noen liker å lese anmeldelser og intervju med forfatteren før de selv leser boken, mens andre vil danne seg en mening om boken først. Her følger noen lenker til et par danske websider med anmeldelser og forfatterportretter.

[Litteratursiden.dk](http://litteratursiden.dk) Her ligger mye informasjon om danske forfattere; bibliografi, debutår, utgivelser og bokomtaler. Her finnes også analyser av enkelte verk og forfatterintervju.

Forfatterweb.dk Her finnes informasjon om forfattere fra Danmark i særdeleshett, men også fra Norden og verden for øvrig.

Dreiebok for sirkellederen:

Hvordan får dere i gang en samtale om boken?

- Start med en rask runde, hvor alle kan komme med sitt førsteinntrykk av boken.
- Lederen kan deretter introdusere boken med et kort opplegg – f. eks med utgangspunkt i anmeldelser og et kort forfatterportrett.
- Samtalen om boken går nå kanskje videre av seg selv. Hvis ikke, kan dere skjele til analysemodellen nedenfor.

Enkel analysemodell

Å analysere er å undersøke tekstens elementer i dybden. Dere kan se på fortelleren, romanpersonene, genren, eller hvordan teksten er skrevet. Hva dere velger, avhenger både av boken og hvordan dere leser den. Fokus kan variere fra leser til leser, og enhver tekst sees med forskjellige øyne og bakgrunn. At vi opplever bøker forskjellige er nettopp en av grunnene til at det er spennende å snakke sammen om leseopplevelser.

• Hvilken type roman er det?

- historisk, fantasy, romantisk, krim, spøkelse, sosialrealisme

• Handling

- Gi et kort referat med dine egne ord.

• Analyse av tekstens problemer

Reiser teksten noen problemstillinger? Løses de? Er de involverte personene klare over problemene? Eller er de kanskje skyld i dem?

• Tid

Hvor lang tid strekker handlingen seg over? Er handlingen kronologisk eller hopper den i tid?

• Sted

Hvor foregår handlingen? Hvordan beskrives stedene og omgivelsene?

• Personkarakteristikk

Hvem er hoved- og bipersoner? Alder, utseende, jobb, væremåte, holdninger, selvbilde?

Hva er din oppfatning av personene?

• Fortellervinkelen

Fortelles det i jeg-form? Er det en allvitende forteller? Kan vi i så fall stole på ham eller er han ikke troverdig?

• Tema

Hva er det viktigste boken handler om? Og hva mer handler den også om?

• Språklige virkemidler

Er det noe særskilt med språket? Brukes språket til å skape en bestemt effekt? Brukes det f.eks. mange fremmedord, symboler eller ironi?

- **Fortolkning**

Å fortolke er å samle delene dere har analysert i noen overordnede strukturer. Ofte viser analysen at teksten er bygget rundt ett eller flere motsetningspar, eksempelvis: hat/kjærlighet, harmoni/ubalanse, kultur/natur. Kan dere med utgangspunkt i analysen finne motsetningspar som viser hvilken problematikk teksten kretser om?

- **Perspektivering?**

Ligner teksten noe annet du har lest? Kan teksten relateres til en litteraturhistorisk periode? Hvilke tanker setter boken i sving hos deg?

God leselyst!

Kilde: Vejledning til læsekredse, Aarhus kommunes biblioteker aabk.dk

PROFETENE I EVIGHETSFJORDEN

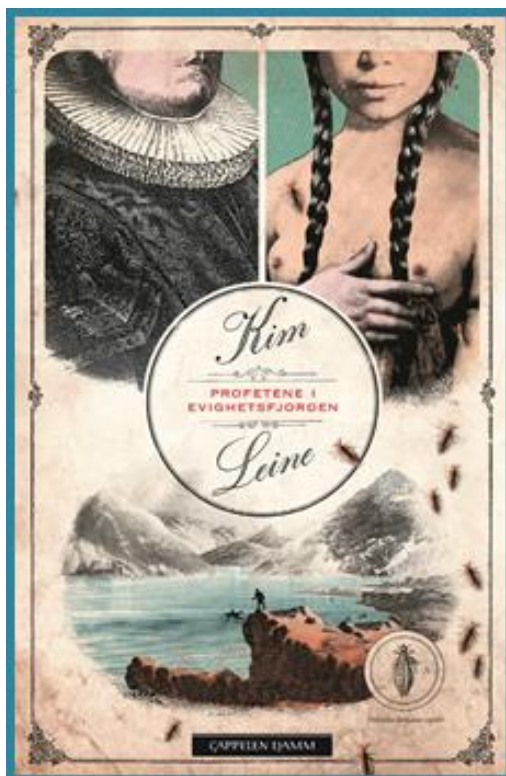
Den kongelige danske koloni Sukkertoppen, Grønland, 1793: En grønlandsk kvinne sparkes i døden fra en klippe. Den danske presten går snart av hengslene av hjemlengsel, skjørbuk og fortvilelse. Kolonibestyreren forfølger ham, de har noe uoppgjort. Kolonibestyrerens kone er på sammenbruddets rand og ser presten som sin venn og fortrolige.

Pastorens kateket fortæres av sinne og sorg. Kolonimannskapetets lille gruppe menn går hverandre på nervene. Om vinteren knuger mørket og kulden, om sommeren skyller lyset inn som en flodbølge, begge deler like ille.

Hovedpersonene i denne bredt anlagte romanen fra kolonitidens Grønland, er pastor Morten Falck, kateketen Bertel Jensen og kvinnen Arnarulunnguaq som faller fra klippen. Vi følger dem hver for seg. I København i 1780-årene og under bybrannen i 1795. På vandringer i Norge og på lange båtreiser. På hvalfangst med skonnerten Henrietta og på besøk hos kristne og hedninger i den danske kolonien.

I Evighetsfjorden oppstår et religiøst svermeri som blir Grønlands første frihetsbevegelse, en drøm om frihet, likhet og brorskap. Det kan ikke det danske formynder-skap akseptere og det avgjør Falcks og Bertel Jensens skjebner. Fra den høye klippen faller Arnarulunnguaq. På kanten står morderen og ser henne falle.

Kilde: Cappelen Damm

Les Dagbladets [anmeldelse](#) av Leines bok.

KIM LEINE DANMARK

Foto: Anne-Sophie Fischer Kalckar

Kim Leine Rasmussen ble født i 1961 i Seljord i Telemark. Han bodde med moren og ble oppdratt etter Jehovas vitnes lære. 17 år gammel rømte han til København og bodde hos faren som i perioder utnyttet ham seksuelt. Leine utdannet seg til sykepleier, ble gift og fikk barn. Familien flyttet til Grønland. Leine ble skilt og bodde uten resten av familien på Grønland i 15 år. Da han begynte å misbruke narkotika mistet han jobben, returnerte til København og senere Seljord. Her begynte han på erindringsromanen Kalak som kom i 2007.

Leine har skrevet fire romaner og mottatt flere priser. I 2013 fikk han Nordisk råds litteraturpris for «Profetene i Evighetsfjorden».

Kilde: Bokprogrammet

MAREN UTHAUG

DANMARK

Foto: Peder Nørby

Maren Uthaug er født i 1972. Moren er norsk og faren samisk. Hun bodde i Kautokeino frem til tidlig skolealder. Da ble foreldrene skilt. Moren flyttet til Sønder-Jylland med en ny mann og Uthaug flyttet med henne. Hun har imidlertid beholdt kontakten med sine norske og samiske slektninger.

Uthaug har bakgrunn som reklame-tekstforfatter, men etter at hun i 2013 vant Politikens tegneserie-konkurranse med stripen "Ting jeg gjorde" tegner hun daglig for avisen. Hun har også laget flere satiriske tegneseriebøker om samer.

"Og sådan blev det" er hennes debutroman. Tidligere har hun utgitt "Ellers går det godt", en grafisk novelle som høstet usedvanlig gode anmeldelser. Maren Uthaug bor med samboer og tre døtre i København.

Kilde: Lindhardt og Ringhof forlag, Bokprogrammet

OG SÅDAN BLEV DET

"Få den stallutrold ind, før nordlyset tager os alle sammen," hvæsedde Áhkku og sendte Risten ud efter sin far, der ikke forstod at vise himmelfænomenet den nødvendige respekt. I mørket under nordlysets blafren prøvede hun med panik i stemmen og tårer løbende ned ad kinderne at indfange sin jublende far og genne ham ind i huset, før det gjorde det af med dem alle. Når folk senere i livet hørte, at Risten havde nordnorske aner, spurgte de ofte, om nordlyset ikke var et fantastisk syn. "Jo," svarede hun så og skyndte sig at skifte emne. Sandheden var, at hun aldrig havde set det. Hun var jo ikke idiot.

Da Knut går fra sin samiske kone, tager han datteren Risten med og flytter fra Nordnorge til Sønderjylland. Ned til Grethe, der netop har installeret fem vietnamesiske bådflygtninge i kælderens. Blandt andet drengen, der får navnet Niels, og som Risten knytter et uopslideligt bånd

til i deres fælles ensomhed.

Først som voksen genser Risten sin mor - et møde som på ingen måde bliver, som hun havde forventet. Og sådan blev det er en grum fortælling om underjordiske væsner, familiehemmeligheder, overvægtige hunde, vanvid, og overlevelse.

Kilde: Lindhardt og Ringhof forlag

Les [Weekendavisen](#) sin omtale av boken. [Kulturkapellet](#) har også anmeldt den.

YAHYA HASSAN

Yahya Hassans første diktsamling handler om en oppvekst med vold, svik og kriminalitet. Den gir et rått og usminket bilde av Hassans oppvekst i en palestinsk familie i et belastet område i utkanten av Århus. Han beskriver vold, kriminalitet og likegyldighet. Diktsamlingen er skrevet med blokkbokstaver og inneholder kritikk av religion, spesielt islam. Hassan kritiserer særlig deler av sin foreldregenerasjons innvandremiljø for misbruk av trygdeordninger og det han oppfatter som religiøs dobbeltmoral.

Åpningsdiktet **Barndom** skildrer en søskenflokk oppstilt på rad og rekke, ventende på slag fra faren. Moren er satt ut av spill og avreagerer med å knuse tallerkener i oppgangen.

FEM BØRN PÅ RÆKKE OG EN FAR MED EN KØLLE
FLERGRÆDERI OG EN PØL AF PIS
VI STIKKER SKIFTEVIS EN HÅND FREM
FOR FORUDSIGELIGHEDENS SKYLD
DEN DER LYD NÅR SLAGENE RAMMER

YAHYA HASSAN

DIKT

GAPELEN DAMM

Diktsamlingen vakte voldsom oppmerksomhet da den kom ut og er solgt til en rekke land. Hassan fikk den danske debutantprisen for samlingen.

Kilder: Aftenposten, forlagets omtale

Les om [«Da Yahya Hassan ble dikter»](#).

YAHYA HASSAN

DANMARK

Foto: Morten Holtum

Yahya Hassan ble født i 1995. Hans foreldre kom som flyktninger fra Palestina til Danmark på 1980-tallet. Han vokste opp sammen med fire søsken i et område i Århus som har blitt betegnet som en innvandrerghetto. Som 13-åring ble han overflyttet til en institusjon for barn med problematferd pga. tilpasningsvansker på skolen og småkriminalitet. Hassan utviklet interesse for litteratur og begynte å skrive dikt. Han nevner Dostojevskij, Strunge og især Karl Ove Knausgård's selvbiografiske bøker som inspirasjonskilde. Høsten 2013 begynte han på Forfatterskolen i København.

Hans første diktsamling skapte stor oppmerksomhet da den kom i 2013.

Kilde: Wikipedia

FRØYDIS SOLLID
SIMONSEN
NORGE

Foto: Nedim Husic

Frøydis Sollid Simonsen ble født i 1986 og vokste opp på Nesodden.

De siste årene har hun bodd i København og går nå på tegneserieskole i Malmö. «Hver morgen kryper jeg opp fra havet» er hennes første bok.

Kilde: Gyldendal

HVER MORGEN STIGER JEG OPP FRA HAVET

Sølvkreet i dusjen når du kommer hjem sent på natten. Mikroorganismene som bor i hånden din. Melkeveien. Hos Frøydis Sollid Simonsen brytes poetens blikk mot den naturvitenskapelige optikken. Det lille og det store, urhavet og stemmen til den du tenker på, stemmen du helst vil høre, alt det som livet består av kjedes sammen til én stor, evig bevegelse - en utvikling som begynte den gang verden var ny og taus.

Kilde: Gyldendal forlag

Dette skriver Dagsavisen:

Allerede noen få sider inn i debutboken til Frøydis Sollid Simonsen aner vi konturene av et forhold som ikke er lenger. Hintene er subtile, men de ligger der og venter, begravd i delikate linjer og dype, rolige avsnitt – som sjøkrabber i dvale. Under overflaten ulmer og bobler det. Forfatter Simonsen selv virker nærmest som en karakter fra en Wes Anderson-film. Hun er taekwondo-mester, bor i København og går på tegneserieskole i Malmö. Hun

skriver også svært vakkert, med evolusjonsteori og anvendt biologi som virkemidler. Bakerst i boken gir Simonsen honnør til inspirasjonskildene sine, deriblant Charles Darwin, Dag Olav Hessen, Astronomy Magazine og Britney Spears, et eklektisk bakteppe for en historie som det er overraskende lett å kjenne seg igjen i. Resten av anmeldelsen finner du [her](#).

FRØYDIS SOLLID SIMONSEN

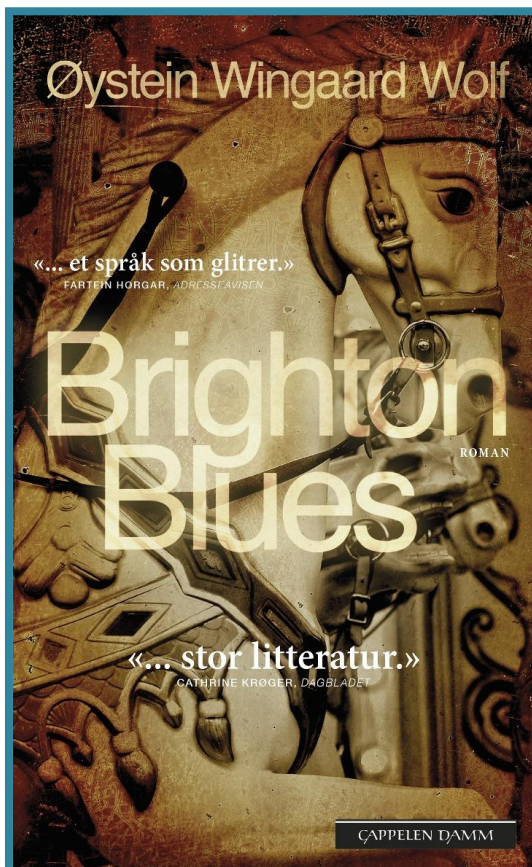
HVER MORGEN
KRYPER JEG OPP
FRA HAVET

GYLDENDAL

BRIGHTON BLUES

Daniel er en bipolar, ung mann som jobber i O'Briens marsjandise. Her lurer han turistene opp i stry med ulike røverhistorier om antikvitetene han selger dem. Når dagen i den støvete, sølv- og gullskimrende marsjandisen er over, går han ut på byen med vennene sine eller hjem til sin forrykte, religiøse mor. Daniels far forlot dem da han var liten, til fordel for finanslivet i Marseilles. Det nærmeste Daniel kommer en farsfigur, er enten gamle O'Brien selv, som eier marsjandisen, eller afrikanske Greyhound, som gjennom å fortelle ham om bluesens historie, er med på å gi Daniel en egen identitet. Midt i dette flagrende livet er Daniels høyeste ønske å bli sammen med O'Briens datter, den merkelige modellen Sophia.

Brighton Blues er en roman om vennskap, galskap og kjærlighet, men også et fantastisk portrett av en helt unik og fargerik by. *Kilde: Cappelen Damm forlag*

Detta mente [Dagbladet](#) om romanen.

ØYSTEIN
WINGAARD WOLF
NORGE

Foto: Stéphane Polteau

Wolf, som ble født i 1958 i Oslo, er kjent både som forfatter og sanger. Han debuterte i 1981 og har skrevet et trettitalls bøker i ulike sjangre; barnebøker, romaner, noveller og lyrikk. Temaer i hans diktning er gjerne individ, sjel og gud. Med et energisk og billedrikt språk skildrer Wolf enkeltmenneskets mentale og emosjonelle holmgang med livets store gåter. Reisen og det ukjente er også viktig i forfatterens kaleidoskopiske univers. I norsk samtidslyrikk figurerer han som en original og kraftfull outsider. Han har også utgitt flere CD'er med egne viser. Han er tidligere redaktør for litteraturmagasinet Jupiter.

Kilde: Wikipedia

AGATE ØKSENDAL KAUPANG NORGE

Foto: Lisa Hillbom

Agate Øksendal Kaupang er født i 1993 i Kristiansand. Hun har vokst opp der og på Østlandet, og har gått på forfatterstudiet ved høyskolen i Telemark. Hun fikk Sørlandets litteraturpris 2014 for «Å holde pusten». Boken er også hennes debutroman som hun skrev da hun var 18-19 år gammel.

Kilde: Gyldendal

Å HOLDE PUSTEN

«Å holde pusten» er en roman om å få besøk fra barnevernet, om å ha en kjæreste som ligner på en firfisle og venner som lever i en annen virkelighet. Det handler om å være barn, og om å holde på å bli voksen. Men mest av alt handler det om å holde ut. Holde fast, og holde sine egne folk samlet.

Kilde: Gyldendal

Juryen i Sørlandets litteraturpris 2014 uttalte:

Dette er en brutalt ærlig bok om å vokse opp med psykisk sykdom i nærmeste familie. Den unge jenta må ta ansvar for å holde familien sammen i en kaotisk hverdag preget av en ustabil mor, barnevern og store ytre påkjenninger. Samtidig skal livet utvikles i sårbare ungdomsår. Språket er stilsikkert og stramt med presise beskrivelser av mennesker og situasjoner.

Dette skrev Universitas:

Å slutte å feire bursdager slik at man slipper å bli skuffet. Å ha en mor som uanmeldt stikker av til Thailand en hel juleferie med en fremmed mann. Å være hjemme alene en hel helg som åtte-åring. Å ha sex med eldre menn fra internett. Å føle at det nærmeste man kommer sin

mor er når man vasker hennes blodflekke truser. Å leve i en verden der ting som liksom skulle være hyggelige, aldri ble det. [Resten av anmeldelsen her.](#)

HÅNDBOK I HUSSTELL FOR LEIEMORDERE

Toxic, eller Tomislav Bokšić som han egentlig heter, må flykte fra New York og havner på Island. Han har stjålet identiteten til en tv-pastor, som han ble nødt til å drepe på flyplassen. Når en leiemorder skal leve som prest, er det duket for forviklinger og erkjennelser.

Forlaget lover en morsom, spennende og absurd actionkomedie som minner om «101 Reykjavík.»

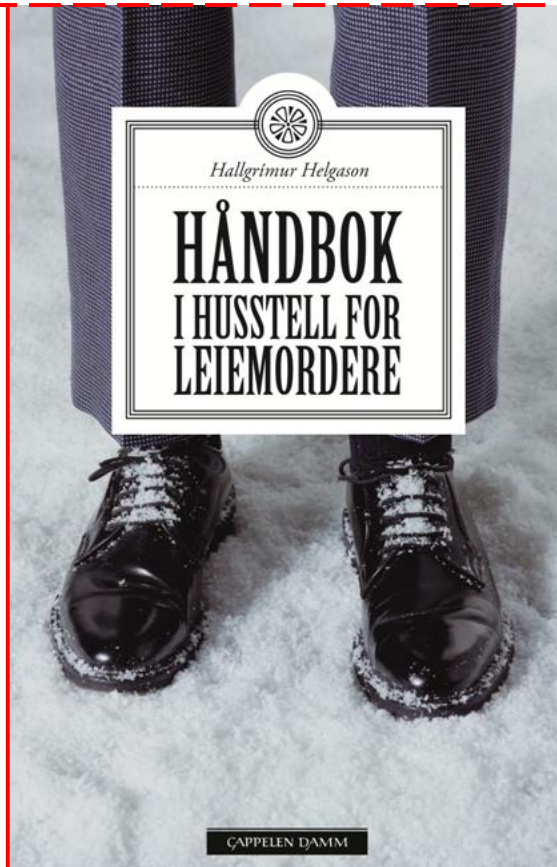
[Leselykke](#) synes også dette er en morsom bok.

*Nominasjoner til Nordisk råds
litteraturpris:*

1999: 101 Reykjavík

2007: Stormland

2013: Kvinden ved 1000 grader

HALLGRÍMUR HELGASON ISLAND

Hallgrímur Helgason ble født i Reykjavík i 1959. Han begynte sin karriere som billedkunstner, og etter sin litterære debut med romanen «Hella» i 1990 arbeider han innen begge sjangre. Han opplevde sitt litterære gjennombrudd med romanen «101 Reykjavík» i 1996. Den ble oversatt til flere språk og filmatisert i 2000.

Kilde: Cappelen Damm

JUHA VUORINEN

FINLAND

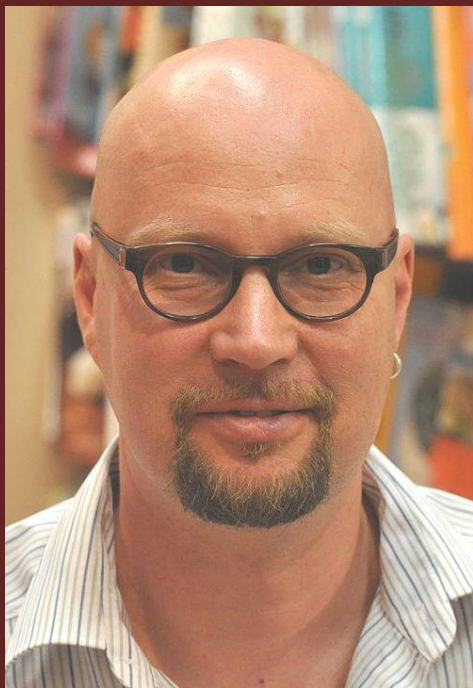

Foto: Soppakanuuna

Juha Vuorinen ble født i Helsinki i 1967. Bare 16 år gammel hadde han sitt første radio-show og har senere jobbet som journalist i både TV og radio. Foruten å være forfatter er Juha Vuorinen produsent, radioreporter, regissør og astrolog. Han har blitt kalt den absurde humorens mester og topper salgslistene i Finland.

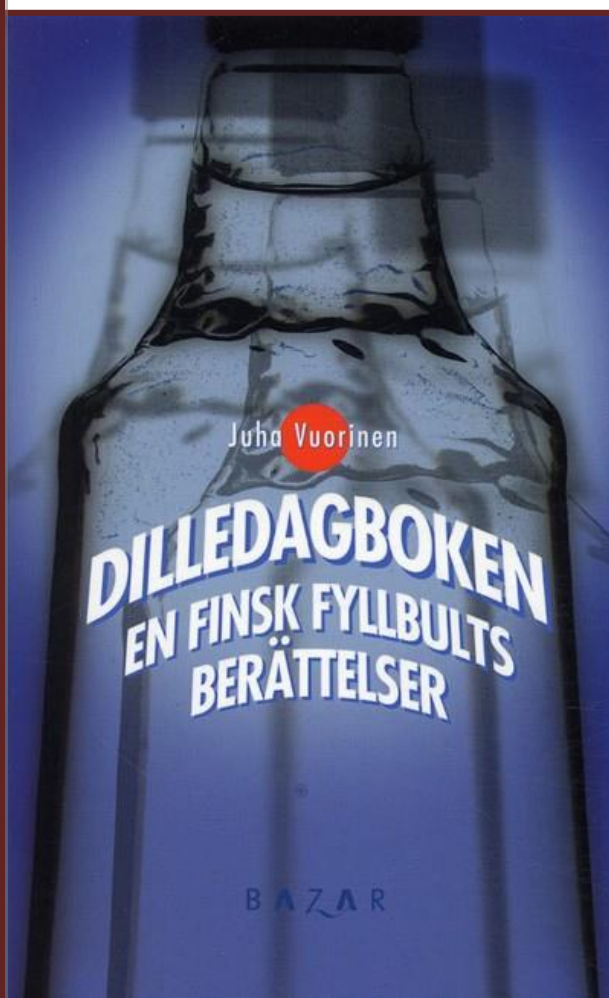
Kilde: Bazar forlag

EN FINSK FYLLEFANTS DAGBOK

Juha skildrer dagene sine med alkoholinntak og tvilsomme kvinner. Enkelte dager er det ingenting å skrive om i dagboken. Rett og slett fordi han ikke husker noen ting. Kilde: Bazar forlag

Denne boka begynte som et eksperiment på internett der Juha Vuorinens følgere kom med innspill og så vokste boken frem som et samspill mellom dem og Vuorinen. Litteraturkritikere i Finland har ikke vært udelt begeistret over denne boka. Til gjengjeld har den ligget lenge på de finske bestselgerlistene, så den treffer åpenbart en nerve hos det lesende publikum.

Her kan du lese [Bergens tidende](#) sitt inntrykk av boken. [Aftenbladet](#) har snakket med Vuorinen om både boken og finners forhold til alkohol.

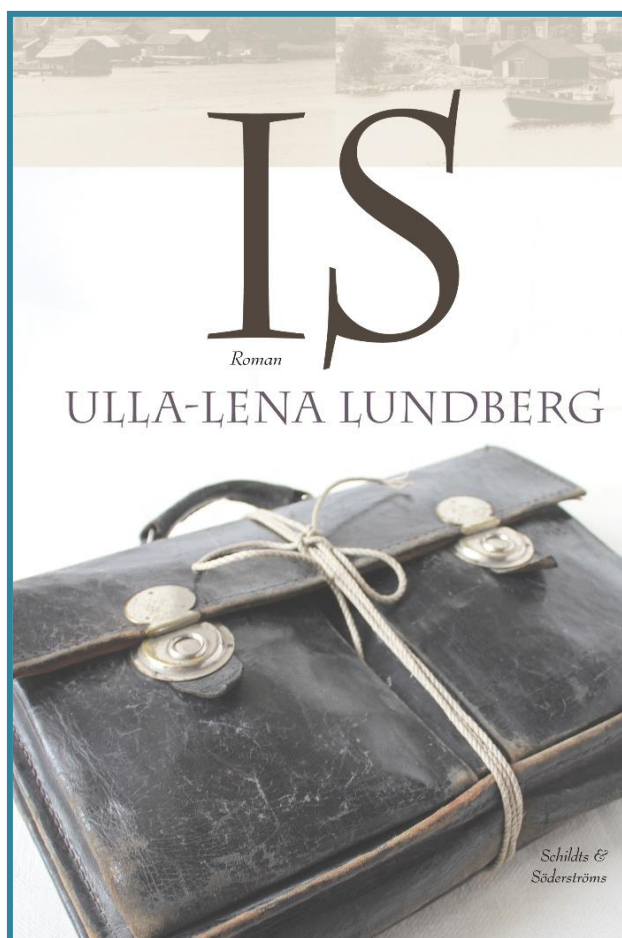

IS

Det var en prest, en klokker og en kirketjener. En prestegård med en drivende dyktig prestefrue, med kyr i fjøset, sauer, gris og høns. En menighet berømt for sin sang langt ute i havet utenfor snevert tegnede kart. Når man nærmer seg, står kirken som et siktepunkt oppe på berget, men når man kommer i land, står den nede i senkningen og tar imot. Her vil den unge prestefamilien bli. Krigen er slutt, det er fred i verden. Matvaresituasjonen forbedres langsomt, og gjestfriheten er en kristen dyd med røtter i hedendommen. Det er grunn til å gjøre seg forhåpninger om et nytt liv, tenke fremover, bevege seg friere, være omgjengelig og glad. Da vinteren kommer, legger isen seg som et gulv mellom grendene og kirkeøya. Hele menigheten er på farten, og på prestegården er det liv og aktivitet. Det er mye man skal rekke i løpet av et liv, men presteparet har tiden for seg. På isen og i farvannene hersker andre, urgamle krefter. Det vet postføreren, som merker seg varslene de legger ut for ham der han ferdes. Men presten har annet i tankene da han er på vei hjemover mot lyset i prestegårdsvinduet.

Kilde: Heinesen forlag

[NRK](#) og [Politiken](#) om boka.

ULLA-LENA LUNDBERG FINLAND

Foto: Cata Portin

Ulla-Lena Lundberg er født i 1947 på Åland og er kjent for historiske romaner og reiseskildringer fra flere deler av verden. Hun debuterte med en diktsamling i 1962, og har skrevet mange prosabøker. I dokumentarboka «Kökar» fra 1976 skildrer hun hjembygda. Fra 1989 til 1995 skrev hun en stor trilogi om hvordan sjøfarten har preget det ålandske samfunnet, en tidstypisk studie av nettverk i oppløsning. Romanen «Marsipansoldaten» fra 2001 er en skildring av Finlands historie og en slekts historie under Vinter- og fortsettelseskrigen. Lundberg er nominert til Nordisk råds litteraturpris fem ganger. I 2012 vant hun Finlandiaprisen for «Is», som er den første av hennes bøker som er oversatt til norsk.

Kilde: Store norske leksikon

MARJA-LIISA VARTIJO FINLAND

Marja-Liisa Vartijo ble født i Finland i 1924 og regnes som en av de fremste i nordisk litteratur etter 2. verdenskrig. Både gjennom sin lyrikk, noveller og en rekke romaner rakk hun å markere seg som en forfatter av stort europeisk format før hun døde i 1966, bare 42 år gammel.

Vartijo debuterte som lyriker og utgav så en novellesamling i 1955. Gjennombruddet kom med romanen «Det er ennå vår» to år senere. «Fuglene var hans» fra 1967 regnes som hennes hovedverk og kom ut året etter at hun døde.

Kilde: snl, Bokvennen forlag

FUGLENE VAR HANS

I «Fuglene var hans» tar Vartijo utgangspunkt i en dialog mellom prostinnen Adele Broms og tjenestepiken hennes Alma, i årene etter at prestegården er brent ned til grunnen.

Herfra utledes de to kvinnenes historie og kamp for en egen tilværelse og identitet i et bygdesamfunn hvor mennene for lengst har oppgitt enhver reell kontakt med andre enn seg selv.

Disse to avviste og forlatte kvinnene er dermed henvist til hverandre og sine historier og sine gjenstander. Med skiftende synsvinkler maner de frem avgjørende scener fra liv dominert av slektsintriger, ensomhet og finsk skogslandskap, men fremfor alt fugler -utstoppede, døde fugler.

Og her, i drømmen om fuglenes tidligere liv i frihet, blir kvinnene levende, selvstendige individer, - og som i kunsten og galskapen, høyt hevet over hverdagslivets tyngdelover.

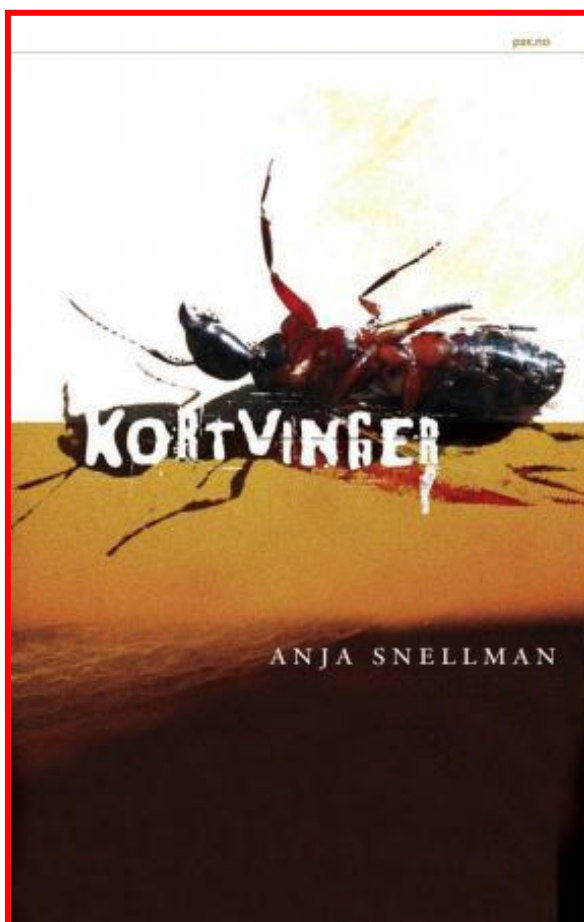
Kilde: Bokvennen forlag

Storartet og medrivende fortellerkunst i finsk klassiker. Slik starter [Dagbladets anmeldelse](#) av boken som består nesten utelukkende av dialoger.

KORTVINGER

Det er sommer i Finland. Fire jenter er dratt på telttur ved et vann. Marleena, den eldste av dem, sniker seg vekk når de andre er sovnet til et hemmelig stevnemøte med biologilæreren sin. Da hun kommer tilbake tidlig om morgenen, er de andre jentene drept – en av dem er hennes lillesøster. Anja Snellman skildrer hvordan hysteriet utvikler seg etter denne hendelsen, og hvordan en familie kan gå i oppløsning i kjølvannet av en slik tragedie. "Kortvinger" kan leses som en kriminalroman uten oppklaring av gåten, men den er først og fremst en roman om forbudt kjærlighet og tapt uskyld. Snellman skriver ofte om samfunnstemaer som berører mange.

Romanen tar utgangspunkt i en virkelig hendelse som rystet Finland i 1960. Da ble tre ungdommer drept, og en gutt overlevde uten minne. Drapene ble aldri oppklart, og har nærmest blitt et nasjonalt traume. *Kilde: Pax Forlag*

[Aftenpostens](#) anmeldelse av «Kortvinger».

ANJA SNELLMAN FINLAND

Foto: Renato Tan

Anja Snellman ble født i 1954. Hun skrev sine første ti bøker under pikenavnet Anja Kauranen, og vakte oppsikt allerede med debutromanen «Sonja O. var her» i 1981. I tillegg til å være forfatter og poet er hun i Finland kjent som en skarp samfunnsdebatant og journalist og hun har sitt eget talk-show på Suomi TV.

Snellman har skrevet et tyvetalls bøker som til sammen er oversatt til 18 språk. Flere av hennes romaner er filmatisert. Snellman bor nå delvis i Finland og delvis på Kreta.

Kilde: Store norske leksikon/goodreads.com

HELENA HENSCHEN SVERIGE

Foto: Sandra Qvist

Helena Henschen ble født i Solna i 1940. Hun var både forfatter og formgiver og en av grunnleggerne av designfirmaet Mah-Jong.

Hun arbeidet for tidsskriftene Moderna Tider og Marxistiskt Forum og for Stockholms stadsmuseum. Henschen skrev og illustrerte barne-bøker og først i 2004 debuterte hun som skjønnlitterær forfatter. Da kom boken «I skyggen av en forbrytelse» som handler om mordene på familien von Sydow, noe som utspilte seg i morens familie. Hennes mor var Marianne von Sydow. Henschen var gift tre ganger og fikk fire barn. I 2011 døde hun av hjerneblødning.

Kilde: wikipedia

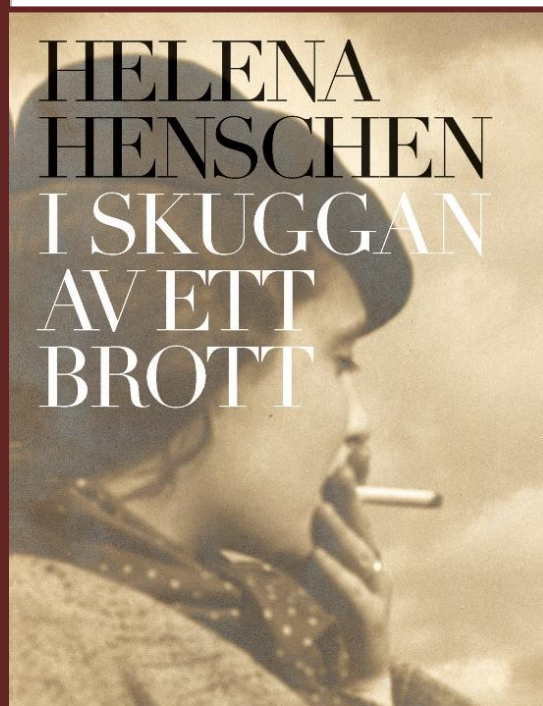
I SKYGGEN AV EN FORBRYTELSE

«I skyggen av en forbrytelse» bygger på en virkelig hendelse som fant sted 7. mars 1932. Helena Henschens mamma var da femten år og denne dagen mistet hun sin familie i det som skulle gå over i svensk kriminalhistorie som «De sydowska mordene».

Det inntrufne inneholdt alt som en riktig stor skandale skal inneholde: kjente personer, ung brå død og nervepirrende detaljer. Avissskriveriene kan sammenlignes med dem om mordene på Olof Palme og Anna Lindh, og få forbrytelser i Sverige har fått lignende oppmerksomhet.

For etterslekten har hendelsen vært tabubelagt ettersom morderen var et familiemedlem. I jakten på hva det var som forårsaket denne katastrofen har Helena Henschen skrevet en sterk, personlig roman.

Kilde: Aschehoug forlag

Da [SvD](#) anmeldte boken skrev de bl.a. «Det var århundradets svenska brott, också ett av de mest omtalade i Norden. Det hade allt man kunde begära av gåtfullhet, kvinnor som lämnade hem och barn för kortvarig lycka på annat håll, morfinmissbruk, oäkta barn som försvann, en styvmor, elak i lönn senare psykiskt sjuk, människor som fick sina liv uppryckta för att en anhörig mördade tre personer. Skammen var stor, fasaden var så viktig.

BARNEØYA

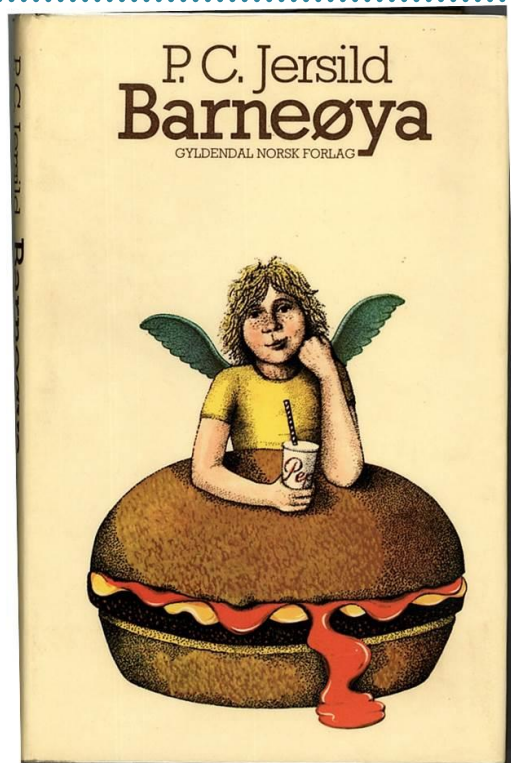
Hermed meddeles at Reine Larsson 640909-1152 har blindtarmbetennelse. Han kan ikke komme til Barneøya. Ærbødige hilsener Harriet Larsson.

Reine Larsson på 11 år skal egentlig tilbringe sommeren på kolonien Barneøya. Men han hopper av på veien og beroliger moren sin med en stadig strøm av postkort om livet på øya. Reine har nemlig bestemt seg for å bruke det som kanskje er hans siste sommer før pubertetens stormer til å finne ut hva livet egentlig går ut på, hva som hender etter døden og om engler teknisk sett kan fly.

Men det er ikke lett for en elleveåring å overleve på egen hånd en hel sommerferie i storbyen. Og de erfaringene han gjør blir av et mer praktisk og brutalt slag enn han hadde tenkt seg.

Barneøya som kom ut i 1976 har blitt en moderne klassiker og P. C. Jersilds kanskje mest omtalte bok.

Kilde: Gyldendal

I [mimersbrunn](#) sin omtale av boken fremheves spesielt Jersilds fantastiske personskildringer. De tror også barn kan ha glede av denne boka.

PER CHRISTIAN JERSILD SVERIGE

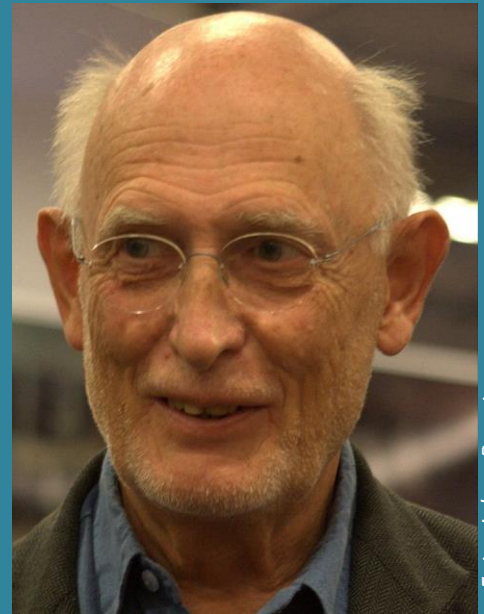

Foto: Johan Bengtsson

P.C. Jersild, ble født inn i en middelklassefamilie i 1935. Han er utdannet lege, men har vært heltidsforfatter siden 1977. Han debuterte 25 år gammel med «Räknelära», men begynte å skrive alt som 15-åring. Flere av hans romaner er filmatisert, bl.a. «Barneøya» og «Babels hus» som handler om den upersonlige behandlingen av pasienter på sykehus. Jersilds far kalte familien «Fem hjärtan i en tändsticksask» fordi huset deres var så lite og det er tittelen på boken fra 1989 som skildrer Jersilds barndom.

Mange av Jersilds bøker er samfunnskritiske og flere henter handlingen fra Stockholm. Bøkene handler ofte om vanlige personer med et ordinært liv inntil noe skjer som setter alt på hodet.

LENA ANDERSSON

RETTsstrIDIG FORFØYNING

SVERIGE

Foto: Cato Lein

Lena Andersson er født i 1970. Hun er kjent i Sverige som kritiker, samfunnsdebatant og spaltist i Dagens Nyheter. Hun provoserte da hun i Sveriges Radio tok for seg hersketeknikkene til Jesus, og sto frem som svært fornøyd barnløs. Hun har skrevet fire romaner som har fått mye oppmerksomhet, men hennes femte «Rettsstridig forføyning» ble hennes virkelige gjennombruddsroman. Den har fått svært gode anmeldelser i Sverige, er under utgivelse i en rekke land og vant Augustprisen 2013. Lena Andersson bor i dag i Stockholm.

Kilde: Gyldendal / DN Magasinet

Denne romanen byr på mer temperatur enn den ikke umiddelbart sexy tittelen antyder. «Rettsstridig forføyning» er en oversettelse av det juridiske begrepet «egenmäktigt förfarande».

Ester Nilsson er 31 år. Hun er poet og essayist og er en normal person i et normalt forhold. En dag i juni får hun en forespørsel om å holde et foredrag om kunstneren Hugo Rask. I publikum sitter kunstneren selv, henført, og de to møtes for første gang etter forelesningen. Fra nå av er livet hennes forandret. Et slags kjærlighetsforhold utvikler seg mellom Ester Nilsson og Hugo Rask. For Ester blir det altopplukende, og hun gir mer enn det skal vise seg at hun får tilbake.

Det dreier seg om å ta eller bruke noe som tilhører andre, uten lov. Det legges opp til et kjærlighetsforhold som ikke blir noe av. Romanen kombinerer et nådeløst blikk for kjærlighetsspillet med desperasjonen til en som

likevel er utlevert til det. Boken tar på kornet hvor dustete og trivielt, men også sjarmerende, man kan opptre på forførelsens scene. Kilde: Gyldendal forlag/ DN Magasinet

Vinner av Augustprisen 2013

Lena Andersson
Rettsstridig
forføyning
En roman om
kjærlighet

GYLDENDAL

På bokelskere.no kan du lese hva andre mener om boken.

EN STORM KOM FRA PARADISET

Johannes Anyuru har skrevet en gripende bok om farens voldsomme og dramatiske liv som jagerpilot og senere fange i Uganda og Tanzania. Helt fra barndommen er farens tilværelse i Uganda voldelig: faren dør ung, moren forlater familien, en av brødrene gir ham juling. Han får sjansen til å endre livet sitt da han kommer til opptaksprøvene til Ugandas flyvåpen. Han tar militær grunnutdannelse i Hellas og blir jagerpilot i 1971. Nå er han fri fra barndommen, er trent til å adlyde og har vent seg til en disiplinert tilværelse.

De neste årene blir marerittaktige. Idi Amin kommer til makten, og en diplomatisk krise mellom Hellas og Uganda gir faren status som uønsket. Slutt med flygingen. Han oppsøker en søster i Roma, takker nei til en jobb der og reiser tilbake til Afrika, noe han senere angret på. Han blandes inn i politiske begivenheter og tortureres før han ender i en gerilja-leir i Tanzania. Han klarer å flykte fra leiren som siden blir utradert. Først da faren møter en svensk kvinne og stifter familie, kan han forlate Afrika og slå sig ned i Sverige. Arrene fra alle redslene preger ham livet ut.

Det er sønnens bearbeiding av farens historie som ruller opp. Historien er skrevet i nåtid og i et meget poetisk og ærlig språk. Farens glede ved å fly skinner igjennom i sønnens fortelling, det samme gjør skuffelsen over aldri å kunne få luft under vingene. Morens stemme er nesten fraværende, og sønnens oppvekst er preget av rasisme fra samfunnet. Man aner at forfatteren først etter farens død har ønsket å forstå og fortelle hans historie, og det klarer han riktig bra. Boken ble nominert til Nordisk råds litteraturpris 2013. *Kilde: literatursiden.dk*

JOHANNES ANYURU SVERIGE

Foto: Mercier May, norden.org

Johannes Anyuru ble født i Borås i 1979. Hans far er fra Uganda og moren er svensk. Han begynte å lese og skrive poesi i ung alder. Etter et mislykket forsøk på å studere til sivilingeniør, vendte han tilbake til poesien og gav ut sin første diktsamling i 2003. Hans andre diktsamling fra 2009 innbrakte ham

Augustprisen. Han er også belønnet med flere priser for «En storm kom fra paradiset».

*Kilde: wikipedia/
press forlag*

MARTIN JOENSEN FISKARMENN FÆRØYENE

Esbern Martin Sofus Joensen ble født i 1902. Etter endt lærerutdannelse på Færøyene i 1926, underviste Joensen i ulike bygder frem til 1944. Senere var han lærer på realskolen helt til han ble syk og døde i 1966. Joensen var også klokke i 14 år, medlem av kommunestyret i Hvalba og redaktør av både barneblad og politiske skrifter. Han er likevel best kjent som skjønnlitterær forfatter. Debutromanen «Fiskimenn» fra 1946 regnes som den første færøyske kollektivromanen. Han utgav også barne- og ungdomslitteratur og fire novellsamlinger. Joensen ble tildelt M.A. Jacobsens hederslønn for skjønnlitteratur i 1962. Sammen med de internasjonalt mer kjente forfatterne William Heinesen og Heðin Brú, har Martin Joensen en sentral plass i færøysk litteratur.

Kilde: Samlaget/wikipedia

Símun er ein hardtarbeidande fiskar om bord på sluppen Ørnen i mellomkrigstida. Forholda om bord er miserable, samhaldet dårleg og rivaliseringa sterk: "Símun såg straks han sette foten om bord, at mellom denne mannen og han kom det til å bli harde tak. Dette var ein mann som ikkje gav seg før ein av dei låg der." Joensen skildrar framveksten av den færøyske klassekampen; opprøret mot rike reiarar og kjøpmenn som ikkje berre eig dei materielle verdiane, men også sjølve arbeidskarane og jentene på land.

Martin Joensens «Fiskarmenn» fra 1946 er ein klassikar i den færøyske litteraturen. Kilde: Samlaget forlag

DAGEN GRYR

Anders Larsen kortroman fra 1912 gir et godt bilde av sjøsamenenes liv og tanker på begynnelsen av 1900-tallet. Romanen skildrer utviklingen til sjøsamegutten Ábo Eira fra oppveksten til han blir en bevisst forkjemper for samisk språk og kultur. Romanens mål var å motvirke samenes følelse av mindreverdighet overfor de norske. Det var også en protest mot det norske samfunnets forakt for samene. Boken regnes som den første samiske romanen og er blitt klassiker i samisk litteratur. Den ble oversatt til norsk først over hundre år etter at den ble skrevet.

Kilde: skuvla.info

«Etter at han var blitt konfirmert, hørte han ein gong ein gutt av flyttsamefolk lese bibelhistoria på samisk, og da kjente han først kor hjelpelaus han var når han ikkje kunne lese skikkeleg eitt ord på samisk - på morsmålet. Aldri før hadde han kjent seg så evnelaus. Han skjemdest sterkt. Lesinga til flyttsamegutten klang lenge etterpå i øret hans».

ANDERS LARSEN

DET SAMISKE SPRÅKOMRÅDET

Foto: Tromsø museum, UiT

Anders Larsen ble født i Kvænangen i 1870. Han jobbet to år som folkeskolelærer i Kvalsund før han i 1897 begynte på lærerutdannelsen i Tromsø. Han underviste i Alta og Kvalsund fram til 1918. Da flyttet han og familien til Sør-Troms for å komme nærmere hjemstedet til sin samiske hustru. Han underviste helt til 1940.

Larsen var svært opptatt av samisk kultur og språk. I 1904 grunnla han den samiske avisa Sagai Muittalægje, og var redaktør fram til 1911. Avisen ble et viktig talerør for samenes sak og var sentral da Isak Saba fra Nesseby i 1906 ble første same på Stortinget.

I 1912 publiserte Larsen *Beaiveálgu*, en dannelsesroman som følger en sjøsames oppvekst og liv under den hardeste fornorskningstida. Larsen døde i 1949.

Kilde: Store norske leksikon

SIGBJØRN SKÅDEN

DET SAMISKE
SPRÅKOMRÅDET

Foto: Tanya Busse

Sigbjørn Skåden ble født i Skånland i Troms i 1976 hvor han fortsatt jobber. I 1997 var han med å stifte en samisk ungdomsforening som et par år senere startet en kultur- og musikkfestival som jobber for å fremme markasamisk kultur.

Skåden har studert litteratur og har hovedfag i litteraturvitenskap fra Universitetet i Tromsø. Han har en mastergrad i britisk litteratur fra University of York. I 2007 ble han nominert til Nordisk råds litteraturpris for «Skomakerens konge».

Kilde: wikipedia

VÅKE OVER DEM SOM SOVER

Vi følger den unge, samiske kunstneren Amund Andersen, som reiser til Kautokeino for å jobbe med hovedverket til ei utstilling. Tilsynelatende driver han ørkesløst rundt i bygda de neste ukene, men utenfor leserens rekkevidde formes konturene av Amund Andersens hovedverk. Arbeidet med verket leder leseren inn i et stadig dypere mørke. Vekselvis flyttes handlinga bakover i tid og følger utsnitt av Amund Andersens oldemors, bestefars og mors liv i de samiske bygdene i Skånland i Sør-Troms. Romanen tematiserer maktstrukturer, seksualitet og omveltningene i det samiske samfunnet de siste hundre årene. *Kilde: Cappelen Damm*

I sin anmeldelse skriver NRK:

Sigbjørn Skåden har skrevet en risikovillig og stridslysten roman fra et Finnmark vi sjelden ser. Velkommen til den slitne delen av Kautokeino. Boligfeltet Heargedievva (Reinoksebakken) finnes i virkeligheten, og det er nettopp en følelse av nærhet til det virkelige som gjør at romanen «Våke over dem som sover» av Sigbjørn Skåden faktisk føles litt farlig.

[Nordlys](#)

har snakket med Skåden.

